

DEDDF YR UNDEBAU LLAFUR (CYMRU) 2017

EXPLANATORY NOTES

SYLWEBAETH AR YR ADRANNAU

Adran 1 - Diwygiadau i Ddeddf yr Undebau Llafur a Chysylltiadau Llafur (Cydgrynhoi) 1992

Datgymhwyso'r trothwy o gefnogaeth 40% o'r aelodau ar gyfer gwasanaethau cyhoeddus pwysig mewn perthynas â gwasanaethau cyhoeddus Cymreig

17. Mae **adran 1(4)** yn darparu na chaiff rheoliadau a wneir gan yr Ysgrifennydd Gwladol sy'n diffinio "gwasanaethau cyhoeddus pwysig" at ddiben adran 226 o Ddeddf 1992 gynnwys gwasanaethau a ddarperir gan awdurdodau cyhoeddus datganoledig Cymreig.
18. Mae adran 219 o Ddeddf 1992 yn darparu bod camau penodol a gymerir wrth ystyried neu fwrw ymlaen ag anghydfod masnachol wedi eu diogelu gan na ellir dwyn achos o gamwedd yn eu cylch. Mae adran 226 yn nodi'r gofynion y mae'n rhaid eu bodloni cyn y caiff undeb llafur ymgymryd â gweithredu diwydiannol yn y fath fodd fel ei fod yn denu imiwnedd o dan adran 219. Mae hynny'n cynnwys gofyniad bod yn rhaid cynnal pleidlais o aelodau'r undeb. Rhaid i o leiaf 50% (mwyafrif syml) o'r rheini sy'n pleidleisio fod o blaid gweithredu diwydiannol.
19. Mae Deddf 2016 yn diwygio adran 226 i gynnwys gofynion pellach y mae'n rhaid eu bodloni cyn bod yr imiwnedd statudol yn adran 219 yn gymwys. Mae adran 226(2)(ia) (a fewnosodwyd gan adran 2 o Ddeddf 2016) yn darparu bod yn rhaid i o leiaf 50% (mwyafrif syml) o'r rheini sydd â'r hawl i bleidleisio fwrw pleidlais; a phan fo'r rheini sydd â'r hawl i bleidleisio yn ymwneud â darparu gwasanaethau cyhoeddus pwysig, mae adran 226(2B) (a fewnosodwyd gan adran 3 o Ddeddf 2016) yn darparu bod yn rhaid i o leiaf 40% ohonynt bleidleisio o blaid gweithredu diwydiannol.
20. Felly, mae adran 226 yn ei gwneud yn ofynnol bellach fod yn rhaid i o leiaf 50% o'r holl aelodau sydd â'r hawl i bleidleisio arfer eu hawl i bleidleisio, a bod yn rhaid i o leiaf 50% o'r rheini sy'n pleidleisio fwrw pleidlais o blaid gweithredu. Er enghraifft, pan fo'r anghydfod yn effeithio ar 1000 o aelodau undeb, mae hynny'n golygu bod yn rhaid i o leiaf 500 o aelodau bleidleisio a bod yn rhaid i o leiaf 251 ohonynt bleidleisio o blaid gweithredu.
21. Mae adran 226(2B) yn gosod gofyniad pellach pan fo aelodau yn ymwneud â darparu gwasanaethau cyhoeddus pwysig sydd wedi eu diffinio mewn rheoliadau a wneir o dan adran 226(2D) gan yr Ysgrifennydd Gwladol. Rhaid i o leiaf 40% o'r aelodau hynny sydd â'r hawl i bleidleisio fwrw pleidlais o blaid gweithredu diwydiannol. O ran yr enghraifft uchod, byddai angen i o leiaf 400 o aelodau bleidleisio o blaid gweithredu i'r imiwnedd statudol yn adran 219 fod yn gymwys.
22. Mae adran 226(2)(ia) yn gymwys o ran Cymru ond mae adran 1(2) o'r Ddeddf yn darparu nad yw is-adrannau 226(2B) i (2F) yn gymwys i awdurdodau datganoledig Cymreig.